

Sijoituspalveluyrityksille
Omistusyhteisöille

MÄÄRÄYS SIJOITUSPALVELUYRITYKSEN KONSERNITILINPÄÄTÖKSESTÄ

Rahoitustarkastus antaa rahoitustarkastuslain 4 §:n 2 kohdan ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 24 §:n 1 momentin nojalla seuraavan konsernitilinpäätöstä koskevan määräyksen. Määräys perustuu 13. päivänä kesäkuuta 1983 annettuun seitsemänteen neuvoston direktiiviin konsolidoiduista tilinpäätöksistä (83/349/ETY; EYVL N:o L 193, 18.7.1983, s. 1) ja 8. päivänä joulukuuta 1986 annettuun neuvoston direktiiviin pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsolidoidusta tilinpäätöksestä (86/635/ETY; EYVL N:o L 372, 31.12.1986, s. 1) sekä 10. päivänä toukokuuta 1993 annettuun neuvoston direktiiviin sijoituspalvelujen tarjoamisesta arvopaperimarkkinoilla (93/22/ETY; EYVL N:o L 141, 11.6.1993, s.27).

1 Soveltamisala ja sovellettavat säännökset

Tätä määrystä sovelletaan sijoituspalveluyritysten toiminnasta annetussa laissa tarkoitettuun sijoituspalveluyritykseen tai omistusyhteisöön.

Sijoituspalveluyrityksen ja omistusyhteisön konsernitilinpäätös laaditaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 4 luvun säännösten ja valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antaman päätöksen (30.12.1997/1376) sekä tämän määräyksen mukaisesti. Lisäksi noudatetaan kirjanpitolain ja osakeyhtiölain konsernitilinpäätöstä koskevia säännöksiä luottolaitostoiminnasta annetun lain 30 §:n 3 momentissa mainituin poikkeuksin.

2 Määritelmät

Sijoituspalveluyrityksellä tarkoitetaan sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua sijoituspalveluyritystä ja siihen rinnastettavaa sijoituspalveluyrityksen ulkomaista tytärsijoituspalveluyritystä, jolla on toimilupa sijoituspalvelutoimintaan.

Luottolaitoksella tarkoitetaan sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 5 §:ssä tarkoitettua luottolaitosta ja siihen rinnastettavaa luottolaitoksen ulkomaista tytärluottolaitosta, jolla on toimilupa luottolaitostoimintaan.

Rahoituslaitoksella tarkoitetaan sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 5 §:ssä tarkoitettua rahoituslaitosta ja siihen rinnastettavaa ulkomaista rahoituslaitosta. Rahoituslaitoksena pidetään muun ohessa yritystä, joka pääasiassa omistaa arvopapereita ja/tai käy niillä kauppaa. Rahoituslaitoksena pidetään myös panttilainauslaitoksista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua panttilainauslaitosta.

Omistusyhteisöllä tarkoitetaan suomalaista tai ulkomaista rahoituslaitosta, jolla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tai sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 6 §:n 2 momentin mukainen määräysvalta vähintään yhteen suomalaiseen sijoituspalveluyritykseen ja jonka tällaisessa määräysvallassa olevat yritykset ovat pääasiassa sijoituspalveluyrityksiä, rahoituslaitoksia taikka palveluyrityksiä. Yhdenkin tytäryrityksen ollessa luottolaitos kysymyksessä on luottolaitostoiminnasta annetussa laissa määritelty omistusyhteisö.

Rahoitustarkastus ratkaisee tapauskohtaisesti, milloin se katsoo rahoituslaitoksen määräysvallassa olevien yritysten olevan sillä tavoin pääasiassa sijoituspalveluyrityksiä, rahoituslaitoksia taikka palveluyrityksiä, että rahoituslaitosta on pidettävä omistusyhteisönä. Rahoitustarkastus kiinnittää arvioinnissaan huomiota muun muassa siihen, onko määräysvallassa olevien sijoituspalveluyritysten, rahoituslaitosten taikka palveluyritysten viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlaskettu loppusumma yli puolet kaikkien määräysvallassa olevien yritysten taseiden yhteenlasketusta loppusummasta sekä siihen, onko määräysvallassa olevien sijoituspalveluyritysten, rahoituslaitosten taikka palveluyritysten viimeksi vahvistettujen tuloslaskelmien mukainen tuottojen yhteenlaskettu määrä yli puolet kaikkien määräysvallassa olevien yritysten tuottojen yhteenlasketusta loppusummasta.

Rahastoyhtiöllä tarkoitetaan sijoitusrahastolain 1 §:ssä tarkoitettua rahastoyhtiötä ja siihen rinnastettavaa ulkomaista rahastoyhtiötä.

Emoyrityksellä tarkoitetaan kirjanpitolaissa määriteltyä emoyritystä.

Tytäryrityksellä tarkoitetaan kirjanpitolaissa määriteltyä tytäryritystä.

Yhteisyrityksellä tarkoitetaan kirjanpitolaissa määriteltyä yhteisyritystä.

Osakkuusyrityksellä tarkoitetaan kirjanpitolaissa määriteltyä osakkuusyritystä.

Palveluyrityksellä tarkoitetaan tässä määräyksessä yritystä, joka pääasiallisena toimintanaan tuottaa palveluja yhdelle tai useammalle sijoituspalveluyritykselle omistamalla, hallitsemalla tai hoitamalla kiinteistöjä tai joka tuottaa tietojenkäsittelyyn liittyviä palveluja taikka muita vastaavia sijoituspalveluyrityksen pääasialliseen toimintaan liittyviä palveluita yhdelle tai useammalle sijoituspalveluyritykselle.

Yrityksellä tarkoitetaan näissä määräyksissä jokaista, joka kirjanpitolain 1 luvun 1 §:n mukaan on kirjanpitovelvollinen.

3 Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus

Sijoituspalveluyrityksen ja omistusyhteisön on laadittava tämän määräyksen mukainen konsernitilinpäätös, jos se on edellä tarkoitettu emoyritys. Rahoitustarkastus voi sijoituspalveluyrityksen hakemuksesta myöntää luvan jättää konsernitilinpäätös laatimatta, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 tai 4 momentissa tai 3 §:ssä tarkoitettu peruste ja jollei osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentista muuta johdu.

Osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan konsernitilinpäätös on aina laadittava, jos emoyritys on julkinen osakeyhtiö tai sellainen yksityinen osakeyhtiö, joka jakaa varoja osakkeenomistajille tai antaa rahallainan lähipiiriin kuuluvalla tai vakuuden tämän velvoitteista taikka palauttaa osakeyhtiölaissa tarkoitettua pääomallainnan pääomaa tai maksaa sille hyvitystä.

Sellainen emoyritys, joka itse on toisen sijoituspalveluyrityksen tai omistusyhteisön tytäryritys, on velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöksen. Laatimisvelvollisuudesta voidaan poiketa ainoastaan, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruste eikä osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentista muuta johdu.

Konsernitilinpäätöstä ei tarvitse laatia, mikäli sijoituspalveluyrityksellä tai omistusyhteisöllä on ainoastaan osakkuus- tai yhteisyrityksiä mutta ei tytäryrityksiä.

4 Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdisteltävä, jollei jäljempänä toisin sanota, emoyrityksen ja sellaisten koti- ja ulkomaisten tytäryritysten tilinpäätökset, jotka ovat sijoituspalveluyrityksiä, rahoituslaitoksia, rahastoyhtiöitä tai palveluyrityksiä. Konsernitilinpäätökseen on lisäksi yhdisteltävä luottolaitos, joka on sijoituspalveluyrityksen tytäryritys.

Sellaisten tytäryritysten, jotka eivät ole sijoituspalveluyrityksiä, luottolaitoksia, rahoituslaitoksia, rahastoyhtiöitä tai palveluyrityksiä, tilinpäätökset samoin kuin osakkuusyritysten tilinpäätökset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä kirjanpitolain 6 luvun 13 §:ssä säädetyllä tavalla.

Yhteisyritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen kirjanpitolain 6 luvun 15 §:n nojalla suhteellista yhdistelmämenetelmää noudattaen, jos ne ovat sijoituspalveluyrityksiä, luottolaitoksia, rahoituslaitoksia, rahastoyhtiöitä tai palveluyrityksiä. Muussa tapauksessa ne yhdistellään muiden osakkuusyritysten tavoin.

Rahoitustarkastus voi sijoituspalveluyrityksen hakemuksesta myöntää luvan jättää tytäryritys yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 tai 4 momentissa tai 3 §:ssä tarkoitettu peruste ja jollei osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentista muuta johdu. Rahoitustarkastus voi sijoituspalveluyrityksen hakemuksesta myöntää luvan jättää osakkuusyritys yhdistelemättä, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 3 §:ssä tarkoitettu peruste. Tytär- ja osakkuusyrityksen yhdistelemättä jättämisestä ja poikkeuslupan hakemisesta määrätään tarkemmin Rahoitustarkastuksen ohjeessa nro 203.25.

Tytär- ja osakkuusyritys sekä yhteisyritys saadaan jättää konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle ilman Rahoitustarkastuksen lupaa, jos

- a) sen taseen loppusumma on vähemmän kuin 1 prosentti emoyrityksen taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10:tä miljoonaa eua vastaava markkamäärä, ja
- b) konsernitilinpäätös yrityksen poisjättämisestä huolimatta antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Monipolvisissa konsernirakenteissa emoyrityksellä tarkoitetaan tytäryrityksen lähintä emoyritystä.

5 Konsernitilinpäätöksen sisältö

Konsernitilinpäätös käsittää konsernin tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Konsernitilinpäätökseen on lisäksi sisällytettävä konsernin tuloslaskelma ja tase edelliseltä tilikaudelta. Emoyrityksen toimintakertomuksessa on lisäksi annettava tiedot sellaisista konsernin tilan ja sen toiminnan tuloksen arvioimisesta varten tärkeistä seikoista, joista ei ole tehtävä selkoa konsernituloslaskelmassa tai taseessa, sekä konsernin kannalta tärkeistä tapahtumista, vaikka ne olisivat sattuneet tilikauden päätyttyäkin. Toimintakertomuksessa on niin ikään annettava selostus konsernin tilikauden aikana hankkimasta määräämisvallasta konsernin ulkopuolisessa yrityksessä ja vastaavasti määräämisvallan poistumisesta konserniyrityksessä sekä sulautumisen nojalla tapahtuneesta konsernin ulkopuolisen yrityksen varojen ja velkojen vastaanottamisesta. Lisäksi on ilmoitettava määrä, joka konsernin vapaasta omasta pääomasta konserniin kuuluvien yritysten on yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaan siirrettävä sidottuun omaan pääomaan. Tytäryrityksen toimintakertomuksessa on ilmoitettava emoyrityksen nimi.

6 Konsernitilinpäätöksen laatiminen

6.1 Yleiset periaatteet

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyrityksen ja tytäryritysten (konserniyritysten) tuloslaskelman ja taseiden sekä niiden liitteinä ilmoitettavien tietojen yhdistelmänä.

Konserniyritysten on, mikäli mahdollista, noudatettava yhteneviä tilinpäätösperiaatteita ja soveltuvin osin Rahoitustarkastuksen emoyritykselle antamia tilinpäätöstä koskevia määräyksiä. Konserniin kuuluva kiinteistöyritys saa kuitenkin jättää erillistilinpäätöksessään suunnitelman mukaiset poistot tekemättä, niin kuin kirjanpitolain 5 luvun 12 §:ssä tarkemmin sanotaan. Mikäli tytäryrityksen tilinpäätösperiaatteet poikkeavat emoyrityksen tilinpäätösperiaatteista, tytäryrityksen tilinpäätös on ennen sen yhdistämistä oikaistava vastaamaan emoyrityksen tilinpäätöstä.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteita ei saa muuttaa ilman erityistä syytä. Merkittävistä laatimisperiaatteiden muutoksista on erikseen ilmoitettava Rahoitustarkastukselle ennen konsernitilinpäätöksen laatimista.

6.2 Konsernin sisäisten liiketapahtumien vähentäminen

Konsernin sisäisten liiketapahtumien vähentämisen helpottamiseksi konserniyritysten tilipuitteet on laadittava mahdollisimman yhdenmukaisiksi ja konsernin sisäiset liiketapahtumat on, mikäli mahdollista, merkittävä konserniyritysten kirjanpidossa omille tileilleen.

Mikäli konserniyritysten keskinäiset saamiset ja velat on arvostettu tai muunnettu toiseen valuuttaan eri konserniyrityksissä eri määrään, saamisen kirjanpitoarvo on ennen keskinäisten saamisten ja velkojen vähentämistä oikaistava vastaamaan velan kirjanpitoarvoa ja näin syntyvällä erolla on oikaistava konsernin tuottoja tai kuluja.

Arvonkorotus, joka on purettu konserniyrityksen kirjanpidossa tämän luovuttaessa arvonkorotuksen kohteena olevan omaisuuden toiselle konserniyritykselle, saadaan merkitä konsernitaseeseen käyttöomaisuuden hankintamenon ja arvonkorotusrahaston lisäykseksi määrään, joka vastaa luovuttaneen konserniyrityksen kirjanpitoon luovutetusta omaisuudesta merkittyä arvonkorotusta, mikäli arvonkorotusten edellytykset ovat edelleen voimassa.

6.3 Konsernin sisäisen omistuksen eliminointi

Konsernin sisäinen tytäryrityksen osakkeiden tai osuuksien omistus vähennetään eliminoidulla osakkeiden tai osuuksien hankintameno emoyrityksen taseessa tytäryrityksen osakkeiden tai osuuksien hankinta-ajankohdan mukaista omaa pääomaa

vastaa konsernin omistusosuuden suhteessa hankintamenomenetelmää noudattaen niin kuin kirjanpitolain 6 luvun 8 §:ssä sanotaan. Rahoitustarkastus voi emoyrityksen hakemuksesta antaa luvan kirjanpitolain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun yhdistelmämenetelmän käyttöön.

Konserniyritysten vapaaehtoiset varaukset, mukaan lukien tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus, merkitään konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Verovelkaa ei kuitenkaan tarvitse vähentää siltä osin kuin sijoituspalveluyritykselle on vahvistettu aikaisemmilta tilikausilta sellaista tappiota, joka saadaan voimassa olevan verolainsäädännön perusteella käyttäen tappiontasaukseen.

6.4 Vähemmistöosuuden erottaminen konsernin tuloksesta ja omasta pääomasta

Vähemmistön osuus erotetaan niin kuin kirjanpitolain 6 luvun 7 §:ssä sanotaan.

6.5 Osakkuusyrittöksen ja yhteisrittöksen tilinpäätöksen yhdisteleminen

Osakkuusyrittöksen tilinpäätös yhdistellään konsernilitinpäätökseen pääomaosuusmenetelmään noudattaen niin kuin kirjanpitolain 6 luvun 13 §:ssä sanotaan.

Yhteisrittöksen tilinpäätös yhdistellään konsernilitinpäätökseen niin kuin kirjanpitolain 6 luvun 15 §:ssä sanotaan, jos se on sijoituspalveluyrittö, luottolaitos, rahoituslaitos, rahastoyhtiö tai palveluyrittö. Muussa tapauksessa se yhdistellään osakkuusyrittöksen tavoin.

6.6 Tyttäryrittöksen tilinpäätöksen yhdisteleminen, kun tyttäryrittö ei ole sijoituspalveluyrittö, luottolaitos, rahoituslaitos, rahastoyhtiö tai palveluyrittö

Mikäli tyttäryrittö ei ole sijoituspalveluyrittö, luottolaitos, rahoituslaitos, rahastoyhtiö tai palveluyrittö, sen tilinpäätös yhdistellään konsernilitinpäätökseen osakkuusyrittöksen tavoin pääomaosuusmenetelmää noudattaen. Tällaisen tyttäryrittöksen viimeksi laadittu tuloslaskelma ja tase tai niiden tiivistelmä on liitettävä emoyrittöksen toimintakertomukseen, jollei niitä muutoin julkisteta Suomessa tai jollei tyttäryrittö ole edellä kappaleessa 4 tarkoitetulla tavalla vähäinen.

7 Poikkeusten myöntäminen

Rahoitustarkastus voi emoyrityksen hakemuksesta erityisestä syystä määrääjäksi myöntää poikkeuksia tästä määräyksestä niin kuin luottolaitostoiminnasta annetun lain 31 §:ssä ja 39 §:ssä tarkemmin säädetään.

8 Voimaantulo

Määräys tulee voimaan 30.6.1998, ja sitä noudatetaan ensimmäisen kerran vuodelta 1998 laadittavassa konsernitilinpäätöksessä.

Liite I Konsernituloslaskelman ja taseen kaavat

Liite II Konsernitilinpäätöksen liitetiedot